

İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
GNL 327 *Katılım Finansı*
DERS NOTLARI

13.HAFTA

13 MAYIS 2020

SERMAYE PİYASASINDA KATILIM FİNANSI ARAÇLARI

ENDEKS SPONSORLARI

alBaraka

BANK ASYA

KUVEYTÜRK

Türkiye
Finans

ENDEKS HESAPLAYICI

BORSA
İSTANBUL

ENDEKS DANIŞMANI

BMD
Bizim Menkul Değerler A.Ş.

TKBB

Katılım Endeksleri

- 2011'den bu yana yayınlanan Katılım Endeksi'nin adı Katılım 30 Endeksi olarak güncellenmiştir. 30 hisse senedinden oluşmaktadır ve 3 ayda bir mali tablo dönemlerinde güncellenir.
- Katılım 50 Endeksi 50 hisse senedinden oluşmaktadır, bunun dışında Katılım 30 Endeksi ile aynı özelliklere sahiptir. 3 ayda bir mali tablo dönemlerinde güncellenir.
- Katılım Model Portföy Endeksi 13 hisse senedinden oluşmaktadır ve 2 haftada bir güncellenmektedir.

Katılım Endeksleri

- BİST’de işlem gören ve Katılım Bankacılığı prensiplerine uygun hisse senetlerinden oluşan borsa endeksleridir.
- Hisse senedi seçimi, bu prensiplerdeki Endeks Kuralları esas alınarak yapılır.
- Buna göre, endekslerde faaliyet alanı bu kurallara uygun şirketler bulunur.
- Ayrıca, endekslere girecek şirketler bazı finansal oranları da sağlamak zorundadır.
- Katılım Model Portföy Endeksi’nde ek olarak endeks oluşumunda hisselerin temel oranları da (F/K, FD/FAVÖK, PD/DD) kullanılarak aktif bir yönetim uygulanır.

Neden Katılım Endeksleri

- Son yıllarda faizsiz yatırım ve Katılım Bankacılığı prensiplerine uygun pay senetleri alım-satım hacmi artmıştır.
- Birkaç yıldır bu perspektifte yatırım yapan Bireysel Emeklilik Sistemi (BES) fonları faaliyete başlamıştır.
- Birçok kurum yatırımcı ihtiyacına cevap vermek adına farklı uygulamalarda bulunabilmektedir.
- Sektörde standart ihtiyacı belirlemiştir.
- Katılım Model Portföy Endeksi ile aktif yönetilen, piyasa üstünde getiri hedefleyen portföy ihtiyacı hedeflenmiştir.

Endeks Kuralları

Endekslerde faaliyet alanı;

- faize dayalı finans, ticaret, hizmet, aracılık,
- alkollü içecek, kumar, şans oyunu,
- domuz eti ve benzer gıda,
- turizm, eğlence, basın, yayın, reklam,
- tütün mamulleri, silah,
- vadeli altın, gümüş ve döviz ticareti,

olmayan şirketler bulunur.

Endeks Kuralları

Endekslere girecek şirketler bazı finansal oranları da sağlamak zorundadır.

- şirketlerin toplam faizli kredilerinin piyasa değerine oranı %30'dan,
- faiz getirili nakit ve menkul kıymetlerinin piyasa değerine oranı %30'dan,
- bahsedilen faaliyet alanlarından elde ettiği gelirlerinin toplam gelirlerine oranının da %5'ten

az olması gerekmektedir.

Model Portföyün Oluşturulması

- Katılım 50 Endeks şirketlerinden “Araştırma Kredi Derecelendirme Puanı” en düşük 5 hisse senedi çıkarılır.
- Kalan 45 hisse senedinden son 181 gün günlük ort. işlem hacmi 300.000 TL altındaki hisse senetleri çıkarılır.
- Kalan her bir hisse senedi ve BİST-Sınai Endeksi için F/K, FD/FAVÖK ve PD/DD oranları hesaplanır.

KATILIM ENDEKSLERİ
TEMEL KURALLARI

Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş.

6. ENDEKSE ALINMA VE DONEMSEL DEĞİŞİKLİKLER

6.1 Katılım-50 Endeksi

Katılım-50 Endeksinde yer alacak şirketler ana faaliyet alanı ve finansal kriterler olmak üzere iki aşamada belirlenir. Aşağıda detaylı olarak belirtildiği üzere, ilk aşamada Yıldız Pazar ve Ana Pazarda işlem gören şirketler ve Kolektif Yatırım Ürünleri ve Yapılandırılmış Ürünler Pazarı'nda işlem gören Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları ile Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıkları, faaliyet konularına göre incelenir, uygun olmayan şirketler hariç tutularak Ana Liste oluşturulur. İkinci aşamada ise Ana Listede yer alan şirketler finansal oranlarına ve faaliyetlerine göre tekrar incelenir, uygun olmayan şirketler çıkarılarak Endeks Şirketleri Listesi belirlenir.

Değerlendirmelerde şirketin SPK mevzuatına göre açıklamakla yükümlü olduğu ve KAP'ta kamuya açıkladığı mali tabloları ve açıklamaları esas alınır.

a) Faaliyet Alanlarına Göre İnceleme

Ana Listede yer alacak şirketler, ana faaliyet alanı,

- faize dayalı finans, ticaret, hizmet, aracılık (bankacılık, sigorta, finansal kiralama, faktöring ve diğer faize dayalı faaliyet alanlarını kapsar),
- alkollü içecek,
- kumar, şans oyunu,
- domuz eti ve benzer gıda,
- basın, yayın, reklam,
- turizm, eğlence,
- tütün mamulleri,
- vadeli altın, gümüş ve döviz ticareti

olmayan şirketlerden oluşur. Bir şirket için ana faaliyet alanı belirlenirken öncelikle şirket ana sözleşmesi esas alınır. Ana faaliyet alanlarından bir veya birkaçı yukarıdaki maddelerden en az biri ile ilgili ise ve şirket ana sözleşmesinde Katılım Bankaları

Değerlendirmelerde şirketin SPK mevzuatına göre açıklamakla yükümlü olduğu ve KAP'ta kamuya açıkladığı mali tabloları ve açıklamaları esas alınır.

a) Faaliyet Alanlarına Göre İnceleme

Ana Listede yer alacak şirketler, ana faaliyet alanı,

- faize dayalı finans, ticaret, hizmet, aracılık (bankacılık, sigorta, finansal kiralama, faktöring ve diğer faize dayalı faaliyet alanlarını kapsar),
- alkollü içecek,
- kumar, şans oyunu,
- domuz eti ve benzer gıda,
- basın, yayın, reklam,
- turizm, eğlence,
- tütün mamulleri,
- vadeli altın, gümüş ve döviz ticareti

olmayan şirketlerden oluşur. Bir şirket için ana faaliyet alanı belirlenirken öncelikle şirket ana sözleşmesi esas alınır. Ana faaliyet alanlarından bir veya birkaçı yukarıdaki maddelerden en az biri ile ilgili ise ve şirket ana sözleşmesinde Katılım Bankaları prensiplerine uygun faaliyet göstereceği yönünde bir hüküm yok ise şirket Ana Listedenden elenir. Veya buna paralel olarak; şirketin esas sözleşmesinde bu faaliyet alanları yer almasına rağmen, şirketin fiilen Katılım Bankaları prensiplerine aykırı faaliyetler ile iştirak etmediği sabit ise, şirket Ana Listeye dahil edilebilir.

b) Finansal Oranlarına Göre İnceleme

- i) Ana Listedeki şirketler finansal oranlarına göre elemeye tabi tutulur. Buna göre endekse girebilmek için şirketlerin:

amama rağmen, şirketin diğer Katılım Bankaları prensiplerine aykırı faaliyetleri ile iştiğal etmediği sabit ise, şirket Ana Listeye dahil edilebilir.

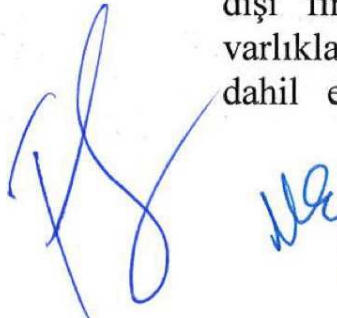
8 of 13

b) Finansal Oranlarına Göre İnceleme

i) Ana Listedeki şirketler finansal oranlarına göre elemeye tabi tutulur. Buna göre endekse girebilmek için şirketlerin;

- A. Toplam faizli krediler / Piyasa değeri < %30,
- B. Faiz getirili nakit ve menkul kıymetler / Piyasa değeri < %30,
- C. 6.1-a maddesinde belirtilen faaliyetlerden gelir / Toplam gelir < %5

oranlarını sağlaması gerekmektedir. Gelir ile şirketin tüm gelirleri kastedilmektedir. Bu gelirler şirketin satış gelirleri, faiz gelirleri, diğer faaliyet gelirleri ve esas faaliyet dışı finansal gelirlerini içermektedir. Katılım Bankacılığı prensiplerine uygun varlıkların kiralanması amacı ile alınan leasing kredileri faizli kredilerin toplamına dahil edilmez. Bu kıstasları sağlamayan şirketler listeden elenir. Şirket esas

8/13

Katılım Endeksleri Temel Kuralları

sözleşmesinde Katılım Bankaları prensiplerine uygun faaliyet göstereceği yönünde bir hüküm olması halinde ayrıca oranları sağlamasına bakılmaz.

- ii) Şirket ana sözleşmesinde belirtilmemesine rağmen, kamuya açık şirket mali tabloları, duyuruları ve diğer kaynaklara göre şirket faaliyetlerinin bir kısmını yukarıdaki 6.1-a maddesinde belirtilenler ile ilgili faaliyetler oluşturuyor ise 6.1-b-i'deki oranlara bakılır. Bu oranları sağlamadığı durumda, şirket listeden elenir.
- iii) Şirketlerin ana faaliyetleri dışında gerek doğrudan, gerekse ortaklık ve iştirak ilişkisi ile dolaylı olarak iştirak ettikleri faaliyetler, yukarıda belirtilen faaliyetlerden biri veya birkaçını içeriyor ise, bu faaliyetlerden elde edilen gelirler de iştirak oranları dikkate alınmak suretiyle hesaplamalarda dikkate alınır. Endeks kapsamındaki şirketlerin, 6.1-b-i-C maddesine göre hesaplanan oranlarının ortalaması Değerleme Günleri itibarı ile ilan edilir.
- iv) Eğer bir şirketin yukarıdaki maddelerle ilgili bir faaliyetinin olduğu biliniyor ancak resmi kaynaklara göre gelir ayrıştırması yapılması mümkün olmuyor ise, en iyi gayret ile kamuya açık ve/veya şirketten doğrudan alınan bilgiye dayanarak bir değer veya aralık bulunur. Eğer bu bulunan değer veya değer aralığı ile şirket madde 6.1-b-i'deki oranları sağlamıyorsa veya sağladığına dair yeterli bilgiye ulaşmak mümkün olmuyor ise şirket listeden elenir.

EK-1: DERECELENDİRME METODOLOJİSİ

13 of 13

Şirketlerin performansları 5 ölçüt üzerinden değerlendirilmiştir. Şirketlerin dâhil oldukları sektörler farklı olduklarından her şirket, kendi sektörünün kriterlerine göre derecelendirmeye tabi tutulmuştur. Bu performans ölçütleri şu şekildedir:

- 1) Borçlanma: Borçlanma performansı, şirketin borçlanma oranlarını gösteren “Toplam Borç/FAVÖK”, “FAVÖK/Finansman Giderleri” ve “Özkaynak/Toplam Aktif” kriterleri üzerinden hesaplanmıştır. Bu kriterler sırasıyla %8, %6 ve %6 oranları üzerinden ağırlıklandırılmıştır. Şirketlerin her üç kriteri de 10 puan üzerinden değerlendirilmiştir. Kriter değeri negatif çıkanlar sıfır puan almıştır.
 - a) “Toplam Borç/FAVÖK” değeri büyük çıkan şirketlere düşük değerler verilmiştir. Sektöre göre tespit edilmiş olan en büyük değeri geçenler ise yine sıfır puan almıştır.
 - b) “FAVÖK/Finansman Giderleri”nin yüksek olması firma için iyi bir durumdur. Sektörün üst sınırını geçen firmalar 10 puan almış, negatif olanlar ise eğer FAVÖK’ün negatif olmasından kaynaklanıyorsa sıfır, finansal gelir elde ettiği için ise 10 puan almıştır.
 - c) “Özkaynak/ToplamAktif” değerinin yüksek olması yine firma için olumlu olup “FAVÖK/Finansman Giderleri” kriterinde olduğu gibi uygulanmaktadır.
- 2) Karlılık: Şirketin kar marjları olan “FAVÖK/Net Satış”, “Net Kâr Marjı”, “Özkaynak Kârlılığı”, “Aktif Kârlılık”, “Brüt Kâr Marjı” değerleri kullanılmıştır. Bu değerler sırasıyla %7, %5, %5, %5 ve %8 üzerinden ağırlıklandırılmıştır. Her firmanın değerleri sektöre göre belirlenen üst sınır ile sıfır arasında derecelendirilmiş ve bu oranları yüksek olanlar yüksek puan almışlardır.
- 3) Likidite: Şirketin faaliyetlerini yürütebilmesi için nakit gereksiniminin yeterliliğini ölçmek amacıyla “Cari Oran”, “Likidite Oranı” ve “Nakit Oran” ölçüt olarak kullanılmıştır. Bu ölçütler sırasıyla %6, %6 ve %3 ile ağırlıklandırılmıştır. Bu oranların belli bir optimum seviyeye kadar yüksek olması şirketin puanını artırırken optimum oranı geçmesi durumunda ise nakit varlıklarını verimli olarak kullanamadığından şirketin puanını düşürmektedir.
- 4) Döviz Pozisyonu: Şirketin döviz açık pozisyonu “Döviz Açık Pozisyonu/Aktif Büyüklük” üzerinden değerlendirilmiştir. Bu kriterin ağırlığı %8’dir. Döviz açığı olan şirketlerin puanları

- 4) Döviz Pozisyonu: Şirketin döviz açık pozisyonu “Döviz Açık Pozisyonu/Aktif Büyüklük” üzerinden değerlendirilmiştir. Bu kriterin ağırlığı %8’dir. Döviz açığı olan şirketlerin puanları düşüktür.
- 5) Piyasa Verileri: Şirketin dâhil olduğu sektöre ve BIST 100’e göre performansını göstermektedir. Ölçmek amacıyla “PD/DD”, “FD/FAVÖK”, “Beta” ve “Relatif performans (son 3 ay)” kriterleri kullanılmıştır. Bu kriterler sırasıyla %10, %12, %2 ve %3 ile ağırlıklandırılmıştır. Bu kriterlerin düşük olması (pozitif seviyede olmak koşuluyla) şirketin puanını arttırmaktadır.

Hesaplamalarda geçen mali tablo verileri ilgili Katılım Model Portföy Endeksi hesaplama dönemlerine aittir.

THE SECURITIES COMMISSION MALAYSIA

**SHARIA CRITERIA
FOR LISTED SECURITIES**

***Malezya Sermaye Piyasası Kurulu-
Danışma Konseyi***

***Borsa'da işlem gören Şirketler için
islam hukuku kriterleri***

Suruhanjaya Sekuriti
Securities Commission
Malaysia

RESOLUTIONS
OF THE SHARIAH ADVISORY COUNCIL
OF THE SECURITIES COMMISSION MALAYSIA

Screening (ELEME) Kriterleri

- a) Niceliksel
- b) Niteliksel

NİCELİKSEL (Quantitative) YAKLAŞIM

1. Faaliyet alanı kriterleri
2. Finansal Rasyo (Oran) kriterleri

Hisse senetleri yukarıdaki kriterlerde belirlenen Sınırlar içinde ise UYGUN olarak sınıflandırılır

Daha önce %5,%10,%20,ve %25 olan

Sınırlama kriterleri

Sadece %5 ve %20 olarak ikiye düşürülmüştür

NİTELİKSEL (Qualitative) YAKLAŞIM

Şirketin faaliyetlerinin islamî perspektiften kamuoyundaki algısı ve imajını içerir

%5

Kriterlere uymayan işlerin veya faaliyetlerin
Şirketin (veya Grubun) hasılatına veya
«vergiden önceki kârı»na olan katkısı %5 den az
olmalıdır

172 of 185

The 5% benchmark is applicable to the following businesses/activities:

- conventional banking and lending;
- conventional insurance;
- gambling;
- liquor and liquor-related activities;
- pork and pork-related activities;
- non-halal food and beverages;
- Shariah non-compliant entertainment;
- tobacco and tobacco-related activities;
- interest income from conventional accounts and instruments (including interest income awarded arising from a court judgement or arbitrator and dividends from Shariah non-compliant investment); and
- other activities deemed non-compliant according to Shariah principles as determined by the SAC.

%20

Kriterlere uymayan işlerin veya faaliyetlerin
Şirketin (veya Grubun) hasılatına veya
«vergiden önceki kârı»na olan katkısı
%20 den az olmalıdır

173 of 185

(ii) The 20% benchmark

The 20% benchmark is applicable to the following businesses/activities:

- share trading;
- stockbroking business;
- rental received from Shariah non-compliant activities; and
- other activities deemed non-compliant according to Shariah principles as determined by the SAC.

For the above-mentioned businesses/activities, the contribution of Shariah non-compliant businesses/activities to the Group revenue or Group profit before taxation of the company must be less than 20%.

B**Financial Ratio Benchmarks**

173 of 185

B

Financial Ratio Benchmarks

The SAC in its series of meetings discussed issues relating to the determination of financial ratio benchmark and resolved the following:

(i) The applicable financial ratio benchmarks are as follows:

(a) Cash over total assets

Cash only includes cash placed in conventional accounts and instruments, whereas cash placed in Islamic accounts and instruments is excluded from the calculation.

(b) Debt over total assets

Debt only includes interest-bearing debt whereas Islamic financing or sukuk is excluded from the calculation.

174 of 185

- (ii) The above-mentioned financial ratio is intended to measure *riba* and *riba*-based elements within a company's statements of financial position. Hence, in classifying a company as Shariah compliant, cash over total assets and debt over total assets ratios must be less than 33%.

In addition to the above two-tier quantitative criteria, the SAC also takes into account the qualitative aspect which involves public perception or image of the company's activities from the Islamic perspective.

Dow Jones Islamic Market World Index

Index Finder >

Ticker: DJIM

Add to My Pages + Share

This index measures the performance of stocks traded globally that pass rules-based screens for adherence to Shari'ah investment guidelines.

Factsheet

Methodology

Related Indices

- Dow Jones Islamic Market U.S. Small-Cap Index

12,832.55 -417.16 -3.15% ▼

The Dow Jones Islamic Market U.S. Small-Cap Index is designed to measure the performance of small-cap U.S. equity securities that have been screened ...

View Index > Factsheet >

+ Dow Jones Islamic Market U.S. Index

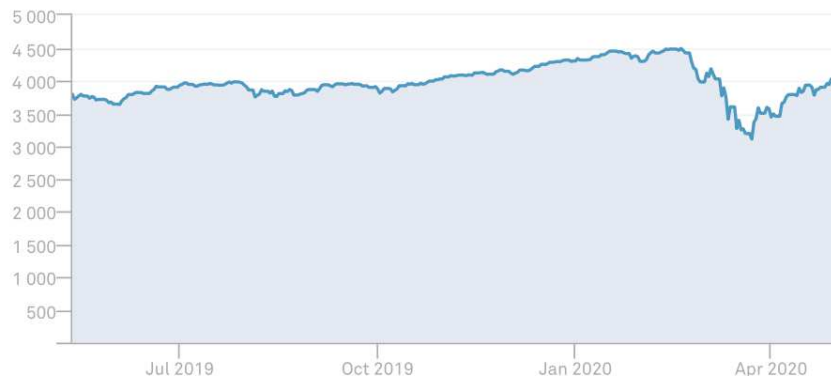
+ Dow Jones Islamic Market U.S. Mid-Cap Index

+ Dow Jones Islamic Market U.S. Large-Cap Index

+ Dow Jones Islamic Market China A 100 Index (MYR)

Performance Constituents Characteristics Sector Breakdown Add +

MTD QTD YTD 1 Year 3 Year 5 Year 10 Year

As of May 11, 2020

SPICE® Subscribers

Export

Index Name Price Return 1 Yr Ann. Returns

Dow Jones Islamic Market World Index 4,090.69 7.76% ▲

Launch Date: May 24, 1999

